

Pascal
BENTOIU

HAMLET

Reducție pentru voci și pian

•

Partitura pentru cor

BENTOIU, PASCAL

HAMLET - Reducție pentru voci și pian • Partitura pentru cor

Editura Universității Naționale de Muzică București, 2021

ISMN 979-0-707661-27-7

FONDUL DE DEZVOLTARE INSTITUȚIONALĂ: CNFIS-FDI-2021-0163

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ DIN BUCUREȘTI

Domeniul vizat: 3. Asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare, a stațiunilor didactice, a bazelor de practică și a altor infrastructuri de susținere a activităților didactice, similare bazelor de practică, din cadrul universităților, folosite pentru instruirea studenților

TITLU PROIECT: *Arhiva română a avangardei muzicale (Romanian Archive of the Musical-Avantgarde).*

Proiect pentru digitalizarea patrimoniului de manuscrise ale compozitorilor români moderni și contemporani

Perioada de desfășurare a proiectului: 17 mai - 17 decembrie 2021

Expert tehnoredactare partituri, publicare și paleografie: Dinu Savu

Expert editare computerizată, tehnoredactare, DTP, design copertă: Mirel Mihălăchescu

© 2021 Editura UNMB

Str. Știrbei Vodă nr. 33, 010102 București, România

Email: edituraunmb@unmb.ro

www.unmb.ro | www.edituraunmb.ro

P a s c a l
B E N T O I U

H A M L E T

Reducție pentru voci și pian

Partitura pentru cor

Pascal Bentoiu

Cuvântul autorului

În definiția cea mai generală posibilă, o lucrare muzicală este un obiect sonor cu semnificații. Dar semnificațiile prezintă inconvenientul că nu pot fi bine exprimate în cuvinte; ele rezultă integral pentru receptor numai din ascultarea atentă și repetată a lucrării. Genul muzical al operei are în plus un libret, care comunică în calitatea sa de structură literar-dramatică, și o punere în scenă, menită să re-creeze pentru văz (prin decor, costume, lumini, mișcare) complexul dramatico-muzical existent în partitura generală. E vorba deci de o întreită structurare (în ordinea apariției: literară, muzicală, scenică) a cărei reușită globală depinde de gradul de unificare pe linia substanței muzicale. Căci opera nu este nicicum ilustrare muzicală a unui text, ci – în spectacol – vizualizarea unei structuri muzicale complexe care la rândul ei are la bază o structură literar-dramatică. Iar libretul nu poate fi judecat ca o piesă de teatru, ci ca o fundație necesară care determină în bună măsură forma mare a viitoarei construcții muzicale.

Libretul la acest *Hamlet* nu este deci piesa lui Shakespeare; el e doar inspirat de celebra tragedie, pe care o redesenează – pentru scopuri muzicale – într-o formă mult simplificată. Temele mari rămân însă denudate, scuturate de poezie, aproape abstracte. Muzica vine și încearcă să re-creeze – dacă poate – poezia, adâncimea psihologică, vehemența dramatică, semnificația umană și filosofică. Autorul propune deci nu muzică ilustrativă la *Hamlet*, ci o dramă muzicală constituind o interpretare actuală a temei shakespeare-iene.

Libretistul a fost drastic cu textul original. A ales și reținut doar nucleeele scenelor de bază, a eliminat personaje (Horatio, Rosencrantz, Guildenstern, Fortinbras, groparii), a intervertit unele momente, a dat extensie mare altora (ca de exemplu scena teatrului în teatru, de multe ori foarte prescurtată în montările obișnuite ale piesei) ș.a.m.d. A comis toate aceste – să le zicem – impietăți pentru că dorea să-și ofere în libret un cadru pre-muzical adecvat. Compozitorul a pornit la drum numai în clipa în care s-a putut declara satisfăcut de munca libretistului. *Hamlet* a devenit o lungă simfonie dramatică ale cărei părți ar putea fi intitulate, după cum sugera o comentatoare germană: *Hamlet-Ofelia-Moartea*. (Structurare nu fără oarecare similitudine cu cea adoptată de Liszt pentru celebra sa simfonie inspirată de capodopera lui Goethe: *Faust-Margareta-Mefisto*). Prima parte constituie primul act. Preludiul pentru cor *a capella* a fost adăugat ulterior și el va fi auzit pentru prima oară în montarea Operei din București; el constituie o introducere în lumea interioară a personajului principal și o anticipare a deznodământului. În acest prim act *Hamlet* este ființa puternică și liberă care urmărește aflarea adevărului și *reușește*. Actul al doilea (concentrând părțile a doua și a treia ale simfoniei și cele două mari interludii) este așezat sub semnul destinului. Eroii luptă, însă sunt învinși. Finalul dă o mare extensie elementului distrugător (aci: Regele Claudius). Dar toate existențele individuale sunt spulberate de mersul implacabil al destinului în acțiune. Destin care mătură din cale nimicniciile, neputințele, perversitatea, minciuna, slăbiciunea, violența, pentru a face loc speranței: corul final indică începutul unui mers ascendent, după prelungita coborâre în infern.

Despre tehnica muzicală nu țin să spun nimic. Ea nu are mare importanță pentru spectatorul obișnuit. Dacă muzica reușește să convingă fără explicații, e bine; dacă nu, atunci orice explicații sunt de prisos și ele încep să semene a scuze. Un singur lucru doresc totuși să accentuez: am urmărit să tratez vocea umană ca pe cel mai nobil și mai complex instrument muzical. Tocmai de aceea i-am cerut mult; însă – oricum – mai puțin decât poate ea să dea efectiv. Și tot de aceea am lăsat-o să plutească pe valuri orchestrale luxuriante, încercând să oglindesc instrumental o bogăție pe care, în starea completă, o conține numai emisiunea vocală.

În încheiere doresc să mulțumesc Operei Române pentru cinstea ce mi-a făcut, incluzând lucrarea în repertoriu, și să mărturisesc recunoștința mea tuturor celor care și-au angajat talentul și competența în scopul realizării ei.

Paul Bentoiu

Câteva date privind opera *Hamlet* de Pascal Bentoiu

Compusă: 1966-1969

1970: Premiul Guido Valcarenghi

1971: Prima audiție în concert la Filarmonica „George Enescu” din București

1972: Publicată la Suvini-Zerboni, Milano, retransmisă de RAI (Radioteleviziunea italiană) și de BBC (Londra), în versiunea înregistrată la Radioteleviziunea Română

1974: Premiul „George Enescu” (pentru anul 1971) al Academiei R.S.R.; pusă în scenă la Opera Municipală din Marsilia: regia Margherita Wallmann, decoruri și costume André Acquart, direcția muzicală Reynald Giovaninetti.

1975: Premiera la Opera Română din București, vineri, 26 septembrie, dirijor Paul Popescu, regia George Teodorescu.

1996: Reluare la Opera Română din București, iunie, dirijor Cornel Trăilescu, regia George Teodorescu.

Ecouri în presa românească la prima audiție în concert (București, 1971)

VASILE TOMESCU (Scînteia) „Este un act de majoră răspundere acela de a actualiza muzical pe Hamlet, un proiect de creație temerar, pe care Pascal Bentoiu l-a realizat într-un chip admirabil. El a știut să învingă astfel atât tentația spre un tradiționalism rutinier cât și pe aceea spre artificiale investigații în direcția anti-operei.”

PETRE CODREANU (Informația Bucureștiului) „Hamlet nu este o operă pur și simplu, ci o adâncă și vastă meditație asupra destinului, ceea ce o înrudește cu Oedip-ul enescian, într-un tandem spiritual de mare forță.”

ALFRED HOFFMAN (România liberă) „Iată, în muzica românească actuală, o dată: Hamlet de Pascal Bentoiu nu este pur și simplu încă o primă audiție, ci o opera de mare însemnătate, asupra căreia se cade să ne oprim, să medităm și s-o reascultăm, de la început, animați de convingerea că răsunetul ei va fi prelungit în timp... Opera lui Bentoiu contează, și dintr-o perspectivă istorică mai largă, printre cele mai de seamă lucrări muzicale închinată celei mai cunoscute tragedii shakespeariene.”

GRIGORE CONSTANTINESCU (Contemporanul) „...Aparținând, prin complexul elementelor expresive, limbajului contemporan, Hamlet se detașează de tot ceea ce înseamnă experiment. Este rezultatul matur ce poate fi oferit doar de o vastă și neobosită experiență, la care s-a adăugat severitatea responsabilității actului creator.”

GEORGE SBÂRCEA (Steaua) „Noutatea operei constă tocmai în perspectiva pe care o deschide: muzica stăruie eficient asupra condiției psihologice a dramei și adaugă elemente neașteptate tălmăcirii conținutului uman al eroului, definindu-l efectiv printr-o prismă actuală.”

Ecouri în presa străină după prima punere în scenă (Marsilia, 1974)

TONY MAYER (Opera, Londra) „...Bentoiu aparține acelei categorii de compozitori care cred în evoluție, în creștere mai curând decât în distrugere și care consideră că în învățămintele trecutului mai poate exista valoare. Astfel, la orchestra - și orchestrația - tradițională el adaugă orgă, pian, celesta, gamelan, percuție suplimentară etc., totodată și atonalism, păstrând totuși un remarcabil echilibru între vechi și nou, între tradiție și originalitate. Într-adevăr, muzica captivează încontinuu atenția, atingând un mare patos în punctele culminante ale dramei.”

CAROLA ECKART (Die Bühne, Viena) „...Bentoiu s-a concentrat exclusiv asupra dramei interioare a lui Hamlet, eliminând tot ce era superfluu ... (el) acceptă spontan toate mijloacele pentru a conferi intuiției sale structura cea mai accentuată: predilecția evidentă pentru Alban Berg (în special Wozzeck) este dezvoltată mai departe individual, prin includerea - suveran stăpânită - a tuturor mijloacelor moderne de compoziție (de la cele seriale, politonale, aleatorice, până la cele electronice).”

ANTOINE GOLÉA (Carrefour, Paris) „... lucrare de o forță dramatică neîndoieală... Bentoiu are simțul dramei și de asemenea al mișcării. Ritmul său este puternic, lirismul său arzător, mergând până la expresionism - Berg nu e departe - scenele de bază sunt bine aduse, iar crescendo-ul lor irezistibil.”

SINAH KESSLER (Frankfurter Allgemeine Zeitung) „...Opera, care durează doar două ore, este împărțită în trei «cercuri» tematice (Hamlet-Ofelia-Moartea); această concentrare, în vederea căreia Bentoiu întrebuițează din fiecare scenă numai nucleul, concordă cu intuiția muzicală și ea profilează desfășurarea destinică anunțată de apariția inițială a spectrului. Ea îi conferă lui Hamlet mai multă modernitate caracterizată, fără a-i lua însă cu totul componentele ezitării și reveriei.

...Un mare accent cade pe interludiile orchestrale care ridică tensiunea interioară prin contrastul pe care-l aduc... Pentru toți interpreții și colaboratorii, realizarea este o sarcină pe cât de grea pe atât de generoasă, pentru că nimic nu se pierde în rafinamente, ci totul este stăpânit de Psihologie, de elanul unei fantezii care se simte liberă, de bucuria bogăției formelor.”

JEAN ABEL (Le Provençal, Marsilia) „... Iată o mare reușită, îndrăzneță, cu inteligență și cu gust, foarte importantă din diverse puncte de vedere. Hamlet de Pascal Bentoiu este o operă autentic modernă, dar de o frumusețe armonioasă, chiar în momentele cele mai tragice, cele mai patetice. Și această operă cuprinde o mare bogăție de omenie adevărată... Punerea în scena a Margheritei Wallmann are o frumusețe, o justete, o bogăție inventivă care o situează fără nicio îndoială printre realizările de mare clasă.”

EDMÉE SANTY (Le Soir, Paris) „... Această partitură este a timpului ei, deci a timpului nostru, și ca atare nu ignoră nimic din tehnicile actuale... Scriitura ei este savantă, căutată (fără a fi prețioasă), întotdeauna echilibrată, cursivă, niciodată neglijentă și încă mai puțin gratuită. Măsurată, suplă, ea impune, în interludii, o inspirație melodică expresivă, care oscilează între voința de limpezime și nevoia de a se autodepăși.”

JEAN-LOUIS MARTINOTY (L'Humanité, Paris) „...Muzică puternică, în culori orchestrale violente (ce nu reneagă un anume expresionism moștenit de la opera germană a începutului de secol, până la Lulu de Berg), romantism generos și - deliberat - melodic.”

SIMONNE SERRET (La Marseillaise, Marsilia) „... în acest Hamlet nu găsim nicăieri vreo sacralizare a tehnicii, ea rămâne mereu un mijloc și nu un scop în sine ... o întrebuițare logică și în general fertilă a tuturor limbajelor sonore existente, fără ca opera să dea impresia unui mozaic baroc... Superbă realizare, capabilă a satisface pe cei mai exigenți.”

HAMLET

Libretul compozitorului (după William Shakespeare)

PERSONAJELE:

Hamlet	tenor
Spectrul	vocea cântărețului care interpretează rolul lui Hamlet, înregistrată pe bandă de magnetofon
Regele Claudius	bas
Regina Gertruda	mezzosoprană
Polonius	tenor
Ofelia	soprană
Laertes, fratele Ofeliei	bariton
Osrick, un curtean	bariton
Regele piesei	tenor
Regina piesei	soprană dramatică
Lucianus	mim

Nobili, doamne, gărzi, mulțime

Acțiunea se petrece la Elsinor: prima scenă pe terasa castelului,
celelalte în interior, în diverse săli.

Hamlet

Reducție pentru voci și pian

Preludiu (*coro a cappella*)

Pascal Bentoiu

Adagio (♩ ≈ cca. 48 - 50)

Soprani I

Soprani II

Alti I

Alti II

Tenori

Bassi

Coro

S.

A.

T.

B.

*) Întreaga piesă se execută pe o vocală - ușor variabilă - situată între „a” și „o” (mai mult către „a”).
 Se recomandă ca pasajele înalte și „f” să fie intonate pe o vocală mai deschisă, iar pasajele „pp” să adopte o vocală ceva mai închisă.
 Atacul vocalei va fi reînnoit odată cu începerea unui nou legato, însă nu într-o manieră dură, ci cât mai învăluit. Se vor evita pe cât posibil portamentele.

16 **B**

S. I. *pp sub.* *pochiss. rinforz.* *p*

S. II. *pp sub.* *pochiss. rinforz.* *p*

Coro
A. *pp sub.* *pochiss. rinforz.* *p*

T. *pp sub.* *pochiss. rinforz.* *p* , div.

B. *pp sub.* *pochiss. rinforz.* *p* , div.

21 **C**

S. *un.* *espr.* *gliss.* *ppp*

Coro
A. *un.* *gliss.* *ppp*

T. *un.* *ppp*

B. *un.* *ppp*

26 **D**

S. *p* *div.* *un.*

Coro
A. *p*

T. *p*

B. I. *p* *cresc.*

B. II. *ad libitum* *p*

31 ← **E** (tempo!) *f* *dim.*

Coro

S. *f* *dim.*

A. *f* *dim.*

T. *f* *dim.*

B. *f* *dim.*

37 **F** *div.* *mp* *pp* *p*

Coro

S. *mp* *pp*

A. *mp* *p*

T. *mp*

B. I. *mp* *pp* *bocca chiusa*

B. II. *mp* *pp* *bocca chiusa*

43 *mf* *p* *pp* *poco f* *mp* *p* *ff sub.*

Coro

S. I. *mf* *p* *pp* *poco f* *mp* *p* *ff sub.*

S. II. *ff sub.*

A. *mp* *mf* *ff sub.*

T. *mp* *poco* *ff sub.*

B. *p* *poco*

bocca aperta

49 G

Coro

S. I. *mp* *p* *mp*

S. II. *mp* *p* *mp*

A. *mp* *p* *mp* *p*

T. *mp* *p* *mp*

B. *pp* *mp*

div. unis. div. unis.

54

Coro

S. *pp espr.* *poco*

A. *pp espr.* *poco*

T. *pp espr.* *poco*

B. *pp espr.* *poco*

div. div. div.

60 H

Coro

S. *p*

A. *p*

T. *p*

B. *p*

unis. unis. unis.

66

Coro

S. I

S. II

A. I

A. II

T.

B.

p

mp

pochiss.

72

Coro

S.

A.

T.

B.

I
div.

pp

poco

a tempo

pp

unis.bocca chiusa

pp

poco

div.

pp

poco

bocca chiusa

pp

78

Coro

S.

A.

T.

B.

pp

pp

pp

lunga

lunga

(cca. 5')

Actul I

Scena 1 (Prolog; Hamlet - Spectrul)

[O terasă a castelului din Elsinor - noaptea]

Moderato (♩ = cca. 60)

Pianoforte

ben *p*

8ba

Detailed description: Piano introduction in 4/4 time, measures 1-5. The music is in a minor key (B-flat major). The right hand features a melodic line with a tritone interval (F-B) and a half note (D). The left hand provides a harmonic accompaniment with a similar melodic contour. The dynamic is marked *ben p* (very piano).

Pf.

6

poco

[intră Hamlet]

loco

poco

8ba

Detailed description: Piano introduction continues from measure 6 to 11. The tempo is marked *poco* (moderato). At measure 10, Hamlet enters. The music changes to 3/4 time. The right hand has a more active melodic line, and the left hand has a steady accompaniment. The dynamic is *loco* (moderato). The section ends with a *poco* marking.

Pf.

12

1

f subito

3

3

3

3

Detailed description: Piano introduction continues from measure 12 to 16. The tempo is 2/4. The music is marked *f subito* (fortissimo subito). The right hand has a complex, arpeggiated texture. The left hand has a steady accompaniment. There are triplets in both hands.

Pf.

17

3

3

3

7

ff

Detailed description: Piano introduction continues from measure 17 to 19. The tempo is 2/4. The music is marked *ff* (fortissimo). The right hand has a complex, arpeggiated texture. The left hand has a steady accompaniment. There are triplets in both hands.

Hamlet

20

2

ben *f*

mp

(quasi gridato)

p

poco rall......

Un - de mă duci? Vor - beș - te! Nu merg mai de-par-te. Ce nu - me să-ți

Pf.

p

Detailed description: Hamlet's entrance from measure 20 to 24. The tempo is 4/4. The music is marked *ben f* (ben fortissimo), *mp* (mezzo piano), (quasi gridato), *p* (piano), and *poco rall.* (poco rallentando). The lyrics are: "Un - de mă duci? Vor - beș - te! Nu merg mai de-par-te. Ce nu - me să-ți". The piano accompaniment is in 4/4 time, marked *p* (piano).

24 **3** a tempo

Hamlet

dau - Te voi nu - mi Ham-let!

Pf.

27

Hamlet

Re-ge! Ta - - - tâ! Răs-pun - -

Pf.

30 **4** (pochiss. accel.) > Tempo I (♩ = cca. 60)

Hamlet

- - - - - de-mi!

Pf.

cresc. m. d. f m. s.

32

Pf.

8va

(mp)

5 **Meno mosso** (♩ = 48)
(*șoptit*)

Spectrul (bandă)

Sunt du-hul ta-tă-lui tău o-sân-dit să ră-tă - cesc în fi - e -

Organo

39

Spectrul

- ca - re noap-te... As - cul-tă, Ham-let! Da - că ți-ai iu - bit

Org.

43 6

Spectrul

ta - tâl... răz - bu-nă-i su-Ńle-tul și groaz-ni - cul o - mor

Hamlet

Ce - ru-le!... O -

Org.

Orch.

poco f

46 7 (♩ = 60)

Spectrul S-a spus c-am fost muș-cat de șar-pe. Dar

Hamlet -mor?

Org. *(vox humana)*
mf
legato

Orch. *molto* *(ff)*

49

Spectrul a - flă, Ham - let, că șar - - pe-le-azi poar-tă co-roa -

Org.

Orch. *(sul pont.)* *ben p* *f* *(gliss. con trillo)*

52

Spectrul

na. (strigăt prelung)

Hamlet

Ah!

Org.

Orch.

ff

p

p

p

54

Hamlet

Un-chiul meu!! Oh! Pre-sim - țiri...

(șoptit) 8 Poco meno mosso (♩ = 50 - 62)

Org.

Orch.

quasi p

mp

p (poco in rilievo)

pp

57

Spectrul

Am fost tri- mis

Org.

più f

3

8ba-----

Orch.

60

9

Spectrul

la ju- de- ca - ta din ur - mă în - căr- cat de toa- te pâ -

Org.

cresc.

8ba-----

Orch.

cresc.

63 *più f*

Spectrul
ca - te - le. O, Ham - let! Râz - bu - nă - mă! O,

Hamlet
În - gro - zi - tor...

Org.
molto *ben f*

8ba

Orch.
ff 3

8ba

66

Spectrul
Ham - let! Râz - bu - nă - mă!

Org.
più f

8ba

Orch.
3

10

Pochissimo meno mosso (♩ = 42 - 44)

69 *mp*

Spectrul

În - să, ori - cum vei fa - ce - o, nu - ți mur - dă - ri su - fle - tul

Org.

72 *poco rall.*

Spectrul

și nici nu te a - tin - ge de... ma - ma ta...

Org.

Orch.

11 a Tempo (♩ = cca. 50)

75

Spectrul

A - di - o. A - di - o. A -

Org.

Orch.

ppp

rall. -----

(*Șoptit clar, cu intensitate*) [*Spectrul dispare*]

78

Spectrul

- di - o! _____ A - min - teș - te-ți...

Org.

8va -----

Orch.

perdendosi

12

81

Hamlet

a Tempo ff *sotto voce* (*quasi gridato*)

O, Ce - ru-le! și tu, pă-mânt! Și ce să mai in-voc?

Orch.

ff **pp** **ff sub.**

84

Hamlet

pp **rall.** -----

In - fer - nul? Vai... ru - și - ne, ru -

Orch.

ppp **p doloroso**

8ba -----

13

87 **a Tempo** *ben p*

Hamlet

- și - ne ma - mă ne - vred - ni - că...

Orch.

p

89 **ff**

Hamlet

Și tu mi-șel bles-te-mat!

Orch.

Tromba VI.

91

Hamlet

(Sprechstimme)

Cum - pli-tă ne-o-rân-du -

Orch.

p

poco